

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

**Кафедра методики музичного
виховання та диригування**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРОФІЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ**

Рівень вищої освіти –другий (магістерський)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

Спеціалізація 014.13 Середня освіта (Музичне Мистецтво)

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “4” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика викладання профільного інструменту
Викладач (і)	доц., канд. мист-ва Новосядла Ірина Степанівна
Контактний телефон викладача	0672593215
E-mail викладача	iryna.novosiadla@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	__3__ кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/475
Консультації	2

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є оволодіння теоретичними та практичними основами методики навчання гри на музичному інструменті в обсязі, який необхідний для педагогічної діяльності у спеціалізованих музичних навчальних закладах.

Зміст дисципліни зумовлений потребами формування у студентів наукових уявлень в області методики викладання профільного інструменту. Він полягає у забезпеченні мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості в системі підготовки фахівців для їх адаптації до швидкозмінних вимог українського та міжнародного ринків праці; наданні можливості навчання за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми. Курс базується на фундаментальних психолого-педагогічних концепціях здібностей, враховує сучасний підхід до їх розвитку і, водночас, має власну яскраво виражену специфіку, пов'язану з використанням принципів розвиваючого навчання на рівні професійної (вищої і середньої) музичної освіти.

В рамках вивчення курсу дисципліни передбачається органічне поєднання аудиторних занять (лекцій, практичних) з педагогічною практикою. Головні джерела підготовки програми з навчальної дисципліни – література з музичної педагогіки, психології, історії музики, методики навчання гри на музичних інструментах, фахові публікації за темою дисципліни, нотні матеріали. Курс методики вимагає від студентів систематичного знайомства з літературою з питань виконавського мистецтва, мотивує до вивчення багатого досвіду видатних педагогів.

Велике місце в курсі дисципліни займає вивчення і методичний розбір виконавського репертуару. Цей репертуар розглядається узагальнено, аналізуються типові зразки окремих жанрів. Особливості роботи над репертуаром та специфіка планування і проведення уроку проводиться на практичних заняттях.

Знання, отримані в результаті вивчення дисципліни, поєднуються з роботою у виконавських класах, так як виконавство і педагогіка – це два види творчої діяльності, які невід'ємні один від одного.

Навчальна дисципліна «**Методика викладання профільного інструменту**» за освітнім рівнем *магістра* складена у відповідності з вимогами до спеціальності 014.13 – Середня освіта (Музична мистецтво), із урахуванням навчальних планів цієї спеціальності, є вибірковою і рекомендована для вивчення студентами денної та заочної форми навчання Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», що претендують на присвоєння кваліфікації «викладач мистецької школи».

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є виховання висококваліфікованих педагогів-музикантів, що володіють сучасною методикою викладання гри на фортепіано і практичними навичками, необхідними для подальшої самостійної роботи в якості викладачів у закладах початкової музичної освіти.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є:

- засвоєння педагогічного репертуару;
- удосконалення вмінь використовувати методичну літературу, самостійно працювати з навчальною та нотною літературою, орієнтуватися у нових навчальних посібниках;
- формування готовності до набуття знань, умінь і навичок у музично-педагогічній галузі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- здатність до критичного мислення;
- здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови;
- здатність проявляти ініціативу та генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність використовувати навички інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовувати різні форми комунікативних процесів, вільно оперувати професійною термінологією, володіти навичками редагування й перекладу текстів, пов'язаних із фахом;
- здатність використовувати професійну літературу, фахові термінологічні словники та допоміжні джерела у процесі;
- здатність оперувати фаховою термінологією в професійному середовищі;

Фахові компетентності:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в базових закладах освіти;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;
- здатність стисло викладати власні судження та відтворювати їх аргументовано і грамотно у письмовій формі; здатність самостійно опрацьовувати науково-методичну та музикознавчу літературу та застосовувати їх у власній практичній діяльності;
- володіння основними психолого-педагогічними комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності дитячого колективу;
- здатність будувати індивідуальну освітню траєкторію в системі безперервної педагогічної освіти; застосовувати сучасні технології психолого-педагогічного діагностування в галузі педагогіки мистецтва та сучасні інформаційні технології в галузі;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;

- здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі; демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, до розуміння принципів методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів;
- здатність організувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в спеціалізованих закладах мистецької освіти.
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
III	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	II	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Основні закономірності, принципи та правила музичного виховання і навчання	2		2
Тема 2. Методи музичного виховання та навчання	2		2
Тема 3. Принципи розвиваючого навчання в контексті формування методичного мислення	2		2

Тема 4. Організація занять і проведення уроку, принципи вибору репертуару	2		4
Тема 5. Особистість. Структура особистості. Види темпераменту	2		4
Тема 6. Музичні здібності і методи їх розвитку	2		4
Тема 7. Розвиток творчих здібностей	2		4
Тема 8. Виконавські навички у формуванні професійної майстерності	2		
Тема 9. Методичне забезпечення проведення уроку з учнем-початківцем	2	2	6
Тема 10. Планування уроку, написання плану-конспекту		2	6
Тема 11. Сучасні інноваційні методики навчання гри на музичному інструменті: вітчизняний та зарубіжний досвід		2	10
Тема 12. Етапи роботи над музичним твором	2		4
Тема 13. Педагогічний аналіз твору. Визначення загальних відомостей про твір		2	6
Тема 14. Аналіз текстових виконавських вказівок, засобів виразності, визначення художньої концепції твору		2	6
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Максимальна кількість отриманих балів – 100, з яких 50 балів – це максимальний результат за екзамен, а інші 50 балів розподіляються за проміжне оцінювання (де 10 – максим. бал)
Вимоги до письмових робіт	Робота має бути написана згідно плану. Зміст роботи повинен відповідати поставленим завданням. Одне з практичних завдань – написання реферату. Максимальна оцінка за практичні завдання – 10 балів, які розподіляються наступним чином: Своєчасність виконання – 2 бали; Повний обсяг виконання – 2 бали; Змістовний виклад – 2 бали; Використання професійної термінології – 2 бали; Відповідність поставленим завданням – 2 бали.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю лише у випадку здачі всіх практичних занять

Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен Форма здачі: комбінована
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: списування під час екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час пошуку інформації, необхідної для виконання практичного завдання (наприклад, користування онлайн-бібліотекою).

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення. Це визначено у Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

(https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/code_of_honor-2.doc) та Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» - <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять: навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.

Неформальна освіта: вебінари, майстер-класи, курси підвищення кваліфікації на платформах дистанційного навчання

8. Рекомендована література

1. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. Ленинград: Музыка, 1974. 336 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Навч. – метод. посібник. – К., 1998.
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
4. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: ЛДМА, 2001. 244 с.
5. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.
6. Іщенко Л. В. Методика викладання фахових дисциплін у ВНЗ: навчальний посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016. 99 с. Бібліогр. : с. 45.
7. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва (XIX сторіччя) : [підручник]. Тернопіль : Астон, 2006. 608 с., нот.
8. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль : Астон, 200. 300 с.
9. Макаров В. Методика обучения игре на фортепиано. Харьков: Фолио, 1997.238 с.
10. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського: [навч. посіб] / О. Б. Максимов; Донець. держ. муз. акад. ім. С. С. Прокоф'єва. - Донецьк: Схід. вид.дім, 2007. - 128 с.
11. Музичний інструмент. Фортепіано: методичні рекомендації і програмні вимоги для викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів щодо диференційованого підходу до навчання дітей, які володіють обмеженими музичними задатками / уклад. М. Й. Мельник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. 20 с.

12. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: записки педагога. Москва : Музгиз, 1961.
13. Некрасов Ю. Комплексне навчання гри на фортепіано. Одеса, 2000. 149 с.
14. Новосядла І.С. Методологія викладання спеціального інструмента (фортепіано) у вищому навчальному закладі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с.
15. Олексюк О. Музична педагогіка: [навч. посібник]. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.
16. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
17. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства: збірка статей / [ред.-упоряд. А. Корженевський]. Київ : Муз. Україна, 1981. 116 с.
18. Проців Л. Педагогічні засади Василя Барвінського // Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури: статті та матеріали; [ред.-упоряд. О.Смоляк]. Тернопіль : Астон, 2003 С. 98–103.
19. Радзівіл Т.А. Методика викладання фахових дисциплін як дієвий чинник результативності професійної діяльності викладача-інструменталіста. Уманський державний педагогічний університет імені П.Г. Тичини, 2015. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/6641/1/Metodyka_vykladannia.pdf
20. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
21. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посіб. Тернопіль, 2005. 360 с.
22. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки. Пустомити, 1994. 40 с.
23. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРТЕПІАНО» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи / уклад. Н.Б. Демешко, С.В. Беляєва та ін. Київ, 2021. 21 с.
24. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Додатковий музичний інструмент фортепіано» елементарного підрівня початкової мистецької освіти / уклад. О.Ф. Браунер, О.П. Загорська. Київ, 2021. 19 с.
25. Фергюсон Г. Фортеп'яне виконавство / [пер. з англ., ред., коментарі М.Кушнір]. Львів: Сполом, 2007. 224 с.
26. Формування вмінь самостійної роботи у майбутніх вчителів музики: [методичні рекомендації для студентів факультетів мистецтв та художньої освіти] / уклад.: І.П.Бобакова, Е.А.Власенко - Мелітополь: МДПУ, 2005. 25 с
27. Цыпин Г.М. Обучение игры на фортепиано. Москва: Просвещение, 1984. 176 с.
28. Шабанова Т. Д. Основи імпровізації : навч.-метод. посібник для ВНЗ культури і мистецтв І–ІІ р. а. Вінниця : Нова книга, 2008. 132 с.
29. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: [навчальний посібник]. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
30. Шмидт-Шкловская, А.А. О воспитании пианистических навыков. Ленинград : Музыка, 1985. 71 с.
31. Шрамко О. І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики : навч.-метод. посіб. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008. 219 с.
32. Юцевич Ю. Словник музичних термінів. Київ: Муз. Україна, 1988. 262 с.

Викладач (Новосядла І.С., доцент кафедри методики музичного виховання та диригування)